CREŞTINUL ACTUAL, FIDEL ÎNVĂŢĂTURII CONCILIULUI?!

Iosif IACOB

Riassunto: L'anniversario del 50° Anno dell'apertura del Concilio Vaticano II ci offre una buona e nuova occasione di riflettere sull'insegnamento che esso ci ha lasciato e, nello stesso tempo, sulla sua attualità. Il cristiano attuale è testimone della svolta conciliare? Nella società odierna tra i problemi più emergenti sono quelli della secolarizzazione e della giustizia. A livello teorico, a riguardo, i pareri convergono, ma quando si tratta della prassi, troviamo grandi discrepanze. Proprio in quest'ambito, il cristiano è chiamato a ESSERE e VIVERE da cristiano. Qui troviamo l'appello del Vaticano II che invita all'apertura e ad un progresso spirituale, che accompagni e offra fondamento a tanti ambiti della vita in cui si è realizzato un progresso notevole. La Chiesa, nelle sue membra, è chiamata ad assumere la realtà attuale ed essere uno stimolo. Nelle sue membra essa deve essere un „segno cristiano distinto" credibile, che abbia alle origini profondi contenuti di fede, di fronte ad un mondo sempre più scettico e diffidente.

Parole chiavi: cristiano, fedeltà, Concilio, mondo, spirituale.

Cristos locuieşte în inimile voastre prin credinţă (*Ef* 3,17).

Se poate apropia de Cristos doar cel care crede în Cristos (sf. Augustin).

1. Semnificaţia titlului

Nu vom căuta să dăm un răspuns la această întrebare. Probabil nici nu am fi în stare, iar dacă am face-o, la prima vedere, ar putea avea un caracter negativ, dat fiind faptul că însuşi Sfântul Părinte Papa emerit Benedict al XVI-lea, în mai multe rânduri, a afirmat că spiritul Conciliului al II-lea din Vatican nu îl găsim întru totul implementat în toate aspectele vieţii şi ale misiunii Bisericii. Aşadar, dacă ar fi să dăm totuşi un răspuns pe măsura situaţiei prezente, rămânând fideli tradiţiei Bisericii, putem afirma că Biserica peregrină pe acest pământ este într-un continuu proces de reînnoire, proces în cadrul căruia este prezentă constant noutatea, dar şi fidelitatea faţă de ceea ce Ea însăşi este şi învaţă – Biserica fidelă misterului Său.

Acest titlu ar dori mai degrabă să interpeleze pe fiecare dintre noi pentru a vedea raportul pe care îl avem cu învăţătura conciliului, acum, la 50 de ani de la desfăşurarea sa. Pentru unii este deja mare lucru că ajung să constate existenţa sa şi că se reuşeşte astfel o mai corectă localizare în timp.

Titlul este destul de general, dacă ne gândim la vastitatea învățăturii conciliului. Mă voi referi în speță la identitatea Bisericii şi a creştinului în raport cu societatea, având ca punct de referință aspecte sociale şi politice.

Prezentarea cuprinde, în mare, două părți. Prima, cu un conținut mai limitat, în care îmi voi permite să fac o analiză în linii generale a unor aspecte ale societății actuale, iar cea de a doua, o referință la documente magisteriale şi ale Conciliului al II-lea din Vatican, prin care, practic, se doreşte o scurtă examinare a modului de a înțelege şi de a pătrunde raportul Bisericii şi al creştinului cu situația timpului prezent.

2. O viziune succintă a societății actuale, cu referință la aspecte sociale: problema secularizării şi a dreptății

Fără a face prea mari eforturi, putem observa că trăim într-o societate caracterizată de un stil şi de un nivel de trai mult (diferit) superior anilor trecuți. Timpurile s-au schimbat repede şi puține sunt lucrurile pe care le-am simțit schimbându-se când ele propriu-zis s-au schimbat. Le-am putut constata doar schimbarea. În special tinerilor de azi le este dificil a concepe că nu poți găsi sau nu poți intra în posesia a ceea ce îți doreşti dacă ai suportul financiar necesar. Cândva nu era aşa. În amplul proces al globalizării se trăieşte în aşa fel încât este puțin probabil să nu obții orice lucru, tot ce doreşti, oriunde s-ar afla, cu puțin sau foarte puțin efort, în foarte scurt timp, de la câteva minute la maximum câteva zile dacă el încă nu există sau dacă se află într-un alt colț al planetei. Astfel, societatea noastră poate fi caracterizată ca fiind o societate în care nivelul de trai a ajuns la un punct de neimaginat. În acelaşi timp, nu putem să nu remarcăm cu uşurință că bunăstarea este şi devine pentru om un punct de referință şi scop principal al tuturor aspectelor vieții şi al tuturor activităților sale. Într-o lume destul de divizată, după ce se constată oarecum rezolvată problema supraviețuirii (cel puțin în anumite cercuri – a avea hrana necesară, îmbrăcăminte, casă, demnitate, nume…), cea mai mare parte a omenirii munceşte şi se zbate pentru a atinge un nivel cât mai înalt de bunăstare, un nivel de trai cât mai confortabil.

Pentru a atinge un atare scop sunt recunoscute şi acceptate ca fiind indispensabile anumite mecanisme economice: a produce în vederea unui cât mai mare consum; a consuma tot mai mult în vederea unei mai mari producții. În acest fel, nouă, celor care trăim într-o astfel de societate, ni se cere oarecum să dăm o valoare mai mare bunurilor care ne ajută să avem o viață cât mai comodă, pentru a fi cât mai bine... Într-o asemenea circumstanță, cei care nu intră şi nu se conformează acestui sistem, acestei logici,

riscă să fie considerați oarecum la marginea societății cele bune şi judecați în mod mai puțin pozitiv.

Trebuie, aşadar, să ținem cont că facem parte dintr-o asemenea societate în care elementul individualist este tot mai prezent, în raport cu acest factor al bunăstării. Chiar dacă întrunim mai mult sau mai puțin condițiile menționate mai sus, chiar dacă împărtăşim sau nu aceste viziuni, trebuie să constatăm că facem parte dintr-o asemenea societate, acest spirit se află în preajma noastră şi, de ce nu, chiar poate înăuntrul nostru. De fapt, chiar dacă nu posedăm mijloacele necesare pentru a realiza acest deziderat, există aspirația de a ajunge la aceste scopuri. Putem, aşadar, să ne folosim de bunuri în vederea scopurilor noastre superioare sau să urmăm noi înşine nişte exigențe care ne sunt fixate de bunurile cu care intrăm în contact. În acest fel, putem ajunge să judecăm valoarea unui obiect în funcție de prețul pe care îl are, şi nicidecum în funcție de ceea ce el reprezintă pentru mine. Astfel, în funcție de raportul pe care îl avem cu realitățile specifice timpurilor noastre şi de profunzimea cu care abordăm evenimentele şi curentele actuale, putem califica orientarea vieții noastre.

Această societate a unei aşa-zise bunăstări ne interpelează şi reprezintă pentru noi, pentru creştinul acestor timpuri, o sfidare, atât în aspectele mici, nesemnificative, ale vieții, cât şi în cele mari. Dacă ar fi, cu alte cuvinte, să calificăm cu ajutorul perspectivei biblice această situație, am putea spune:

> În timp ce omul se îmbogățeşte, uită de Dumnezeu şi de ceilalți. Dumnezeu nu se împotriveşte bogatului sau bogăției. El se umple de indignare atunci când bogăția îl îndepărtează pe om de misiunea ce i-a fost încredințată de Tatăl.

Un alt aspect, tot mai întâlnit astăzi, este cel al punerii în prim-plan, tot mai mult şi pe toate căile, a problemei dreptății şi a nedreptății. Astăzi se vorbeşte foarte mult despre dreptate, atât în ambientul civil şi social, cât şi în cel eclezial. O dreptate la toate nivelurile, din cele mai diferite puncte de vedere. Putem constata o prezență constantă a argumentului în discursuri, dar, în egală măsură, rămâne doar la nivel de vorbe, vorbe cărora nu le urmează o acțiune vizibilă corespunzătoare. Acest discurs riscă, aşadar, să fie distonat, asemenea unui instrument muzical prea mult folosit, sau folosit în mod necorespunzător. Este adevărat, cu uşurință vorbim despre dreptate denunțând sau exortând; indicând poate şi un ideal de realizat, un regim sau altul de susținut. Să nu uităm totuşi că de multe ori vorbim despre o dreptate care trebuie să ia locul unei nedreptăți. Asistăm, aşadar, la un fenomen în care simțim nevoia de a proclama dreptatea şi ne batem pentru ea, iar de cealaltă parte, mai aproape sau mai departe, se găseşte adversarul care este o altă persoană, diferită de mine.

Putem enumera diferite forme de nedreptate, foarte variate, iar unele fiind chiar mari forme de nedreptate: diferenţele economice şi culturale între Nordul şi Sudul planetei; consecinţele primatului aspectelor economice (eficienţă, productivitate); legile nedrepte care sunt instrumente în vederea unor manevre politice; aşa-numitele nedreptăţi fără voce (emigranţii, diferenţele dintre diferitele categorii sociale; persecutaţii pentru credinţă; victimele prejudecăţilor; tinerii excluşi de la o educaţie adecvată; tineri şi persoane adulte fără un loc de muncă şi, în consecinţă, fără posibilitatea de a avea un trai demn; bătrânii; bolnavii fără o identitate socială; orfanii).

Posibilitatea omului societăţii actuale este aceea de a refuza să ia cunoştinţă de asemenea nedreptăţi şi să se refugieze tot mai mult în privat, sau să se simtă în mod responsabil implicat. Poate, aşa cum suntem dispuşi a lua poziţie faţă de o nedreptate atunci când noi înşine suntem victime, în egală măsură trebuie să ne simţim responsabili de nedreptăţile pe care le îndură alţii. Poate s-ar putea răspunde exigenţelor de dreptate socială cu ceva mai mult decât printr-o predică sau printr-un discurs. Mai mult, pe lângă poziţia individuală a creştinului, este necesară o responsabilitate a întregii comunităţi şi a Bisericii în ansamblul ei.

Întrebarea care stă pe buzele multor creştini şi în special pe buzele tinerilor este: Ce trebuie să fac, în calitate de creştin, în faţa unor asemenea situaţii? Se poate căuta o soluţie în vreun fel, sau rămâne neclintită doar misiunea Bisericii de a vesti dreptatea care va fi la sfârşitul timpurilor?

3. Viziunea conciliului

Conciliul, sprijinit şi explicat de magisteriul sfinţilor părinţi, deşi poate puţin pierdut în trecut (unele generaţii l-au trăit, altele doar au auzit de el), în actualitatea sa de necontestat, ne oferă indicii cu privire la modul de A FI creştini, dar şi fii ai timpului istoric pe care îl trăim, în complexitatea situaţiilor prezente.

a. Biserica şi misiunea sa

În Constituţia apostolică *Humanae salutis*, prin care era convocat conciliul, Papa Ioan al XXIII-lea vorbea despre o actualizare a metodelor pastorale pentru a putea avea o mai mare eficienţă în transmiterea mesajului lui Cristos într-o lume care se afla în criză.

> În timp ce omenirea se află într-o mare criză şi se îndreaptă spre un nou mod de organizare socială, Biserica are o mare misiune, aşa cum bine ştim că s-a întâmplat în multe situaţii de acest fel. Astăzi, mai mult ca oricând, societatea şi comunitatea umană care se mândreşte cu mari descoperiri în domeniul tehnicii şi în

cel ştiinţific, dar suportă consecinţele unei organizări a celor temporale făcând abstracţie de Dumnezeu, aşteaptă de la Biserică acea putere supranaturală, perenă, care dă viaţă ce vine din Cuvântul lui Dumnezeu. De aceea, se poate constata cu uşurinţă cum omul timpului nostru nu realizează un progres şi în viaţa spirituală pe măsura progresului realizat în cele lumeşti şi trecătoare. În consecinţă, el manifestă puţin interes faţă de cele care au o valoare veşnică şi aspiră în mod constant la multiplele bucurii şi plăceri ale acestei lumi, oferite cu atâta uşurinţă de progresul actual, şi, ceea ce este şi mai de temut, au luat naştere curente de gândire care au atins multe popoare şi naţiuni care, cu înverşunare, neagă existenţa lui Dumnezeu[1].

În paragraful 1 al Constituţiei pastorale despre Biserică *Gaudium et spes*, este subliniată strânsa legătură dintre Biserică şi lumea actuală, fără a mai da o judecată asupra acestei lumi:

Bucuria şi speranţa, tristeţea şi angoasa oamenilor de azi, mai ales ale săracilor şi a tuturor celor care suferă, sunt şi bucuria şi speranţa, tristeţea şi angoasa ucenicilor lui Cristos şi nu există nimic omenesc care să nu aibă ecou în inimile lor[2].

O Biserică ce se face una cu cei care o formează. În acelaşi context sunt menţionaţi şi destinatarii. „Conciliul al II-lea din Vatican îşi îndreaptă acum fără şovăire cuvântul nu numai către fiii Bisericii şi către cei care invocă numele lui Cristos, ci către toţi oamenii”. O deschidere a propriei sale identităţi şi misiuni către întreg neamul omenesc. Acest fapt îi conferă Bisericii, după cum vom vedea, şi misiunea de avea în vedere acele aspecte ale vieţii care nu ţin doar de identitatea creştină a destinatarilor săi, ci vizează aspectele care se găsesc profund prezente în natura omului.

În al treilea Sinod al Episcopilor din anul 1974, care trata problema evanghelizării în lumea modernă, ni se spune că

marele pericol al acestor timpuri este acela de a nu realiza necesitatea unei prezenţe active şi coerente în sfera publică, absenţa unor viziuni şi principii umane şi creştine în societate şi refugierea omului şi limitarea sa la sfera privată[3].

Omul – şi în mod particular creştinul – nu doar poate, ci trebuie să fie implicat activ în realităţile temporare. În felul acesta, el trăieşte o dimensiune fundamentală, concretă, a carităţii; nu folosirea celor pământeşti, ci valorizarea lor. Implicarea în mod concret în problemele sociale şi politice, afirma Paul al VI-lea în *Octogesima Adveniens*, înseamnă

a privi cu seriozitate problemele politice şi sociale la diferitele lor niveluri (local, regional, naţional, mondial), înseamnă a evidenţia o obligaţie fundamentală a

---

[1] Ioan al XXIII-lea, Constituţia apostolică *Humanae salutis*, 3.
[2] *GS* 1.
[3] Conferinţa Episcopală Italiană, *Chiesa italiana e prospettive del paese*, 1981.

omului, a fiecărui om, de a recunoaşte libertatea pe care trebuie să o aibă omul în a conlucra cu semenii săi în vederea binelui comun[4].

Politica este o manieră exigentă – nu singura – de a trăi misiunea de creştin în spaţiul public, în raportul dintre oameni.

b. Biserica prezentă şi activă prin membrele sale

Integrând, aşadar, misiunea creştină şi a Bisericii în realitatea actuală, putem merge mai departe în a caracteriza modul şi motivaţia care stă la originea prezenţei sale în istorie. Trebuie să recunoaştem că poate acum, mai mult ca în trecut, suntem martorii unor confuzii atât la nivel teoretic, cât şi în ceea ce priveşte aspectele practice, care nu de puţine ori dau naştere unor neînţelegeri, tensiuni sau chiar diviziuni şi în interiorul ambientului ecleziastic.

Totuşi, textele magisteriale ne oferă indicaţiile fundamentale care plasează raporturile dintre Biserică şi lume în ansamblul ei sub diferitele sale forme de organizare.

Care ar fi acestea?

1. Biserica, prin însăşi natura sa, nu a primit de la Cristos o misiune „de ordin politic, economic sau social: scopul pe care i l-a fixat este de ordin religios"[5]. Misiunea sa în raport cu realităţile lumeşti este o misiune indirectă de „lumină şi putere". În acelaşi context, este menţionată misiunea păstorilor, Episcopi şi preoţi, ca reprezentanţi ai comunităţii care trebuie să-şi asume această misiune, ajutând şi insuflând turmei o implicare activă şi responsabilă.

> Episcopii, cărora le-a fost încredinţată misiunea de a conduce Biserica lui Dumnezeu, trebuie să vestească împreună cu preoţii lor mesajul lui Cristos în aşa fel încât toate activităţile pământeşti ale credincioşilor să fie scăldate în lumina Evangheliei. Pe lângă aceasta, toţi păstorii să-şi aducă aminte că, prin purtarea şi grija lor zilnică, ei arată lumii un chip al Bisericii după care oamenii judecă forţa şi adevărul mesajului creştin[6].

2.Laicii sunt cei care au o misiune concretă în cele ce ţin de cele lumeşti. „Îndatoririle şi activităţile pământeşti sunt de competenţa laicilor nu în mod exclusiv. Să nu fie puse în opoziţie în niciun fel activităţile profesionale şi sociale cu viaţa de credinţă. Creştinul care îşi neglijează îndatoririle pământeşti îşi neglijează datoriile faţă de aproapele şi chiar faţă de Dumnezeu însuşi şi îşi pune în pericol mântuirea"[7].

---

[4] Paul al VI-lea, Scrisoarea enciclica *Octogesima adveniens*, 46.
[5] *GS* 42.
[6] *GS* 43.
[7] *GS* 43.

Laicii sunt chemaţi, aşadar, să acţioneze în ambientul sociopolitic. Dar cum? Care ar fi responsabilităţile? Magisteriul oferă diferite sugestii.

În *Gaudium et spes* este subliniat faptul că este de competenţa laicilor, şi nu a păstorilor, de a face în aşa fel încât

> conştiinţa lor bine formată dinainte este aceea care trebuie să înscrie legea dumnezeiască în viaţa cetăţii pământeşti. De la preoţi, laicii să aştepte lumină şi forţă spirituală. Dar să nu creadă că păstorii lor sunt întotdeauna atât de competenţi încât să aibă la îndemână soluţii concrete ori de câte ori se iveşte o problemă, oricât de gravă, şi nici că aceasta este misiunea lor; să-şi asume mai degrabă ei înşişi răspunderea, luminaţi de înţelepciunea creştină şi urmând cu atenţie şi respect învăţătura Magisteriului[8].

În acelaşi document din 1981, citim că

> este menirea laicilor să acţioneze în mod direct în structurile publice în mod coerent cu credinţa şi cu morala creştină. Prezenţa lor trebuie să fie o garanţie a competenţei care se naşte dintr-o calificată pregătire profesională actualizată, capabilă de a se reînnoi constant în noile contexte. O garanţie de moralitate, nu doar prin coerenţa credinţei, dar şi dintr-o iubire autentică pentru viaţă, valori şi faţă de cerinţele şi obligaţiile profesionale. Ei trebuie să fie o garanţie a claritătii şi transparenţei care ştie să ia atitudine în faţa incompatibilităţii unor alegeri mai puţin umane sau în contrast cu credinţa şi morala creştină, nu doar atunci când în discuţie sunt ideologii, dar şi atunci când vorbim despre mişcări sociale sau proiecte concrete contrare evangheliei şi valorilor morale fundamentale[9].

Aşadar, suntem chemaţi să respectăm şi să promovăm identitatea creştină în specificul fiecărui membru al Trupului lui Cristos în parte, identitate care nu constă şi nu coincide cu programe şi acţiuni culturale, sociale, politice sau religioase, pe care creştinii le pot realiza în mod individual sau în grup. Această identitate se bazează pe o credinţă şi morală cu un autentic punct de referinţă în domeniul social. A trăi împreună cu celelalte membre ale Bisericii, confruntându-ne constant cu cuvântul lui Dumnezeu. Este o identitate care devine o caracteristică naturală (a unei a doua naturi) prin care credinţa inspiră şi dă viaţă calităţilor, competenţelor şi acţiunilor umane. La Loreto, în 1985, Papa Ioan Paul al II-lea spunea: „Creştinii prejudiciază identitatea şi misiunea lor, dacă nu contribuie în aşa fel încât structurile sociale să fie sau să aibă un respect tot mai mare faţă de acele valori etice în care să se oglindească deplinul adevăr despre om”[10].

---

[8] *GS* 43.

[9] CONFERINŢA EPISCOPALĂ ITALIANĂ, *Chiesa italiana e prospettive del paese*, 1981.

[10] http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/speeches/1985/april/documents/hf_jp-ii_spe_19850411_convegno-loreto_it.html

c. Imaginea şi misiunea Bisericii în viața socială şi politică

Ajunşi la acest punct, am putea pune problema caracterului implicării creştinului în câmpul social sau politic. Astfel: prezența creştinului în activitățile cu caracter social sau politic se bazează pe realitatea credinței sau pe motive înnăscute, ce țin de realitatea strict sociopolitică sau identitatea individului? Magisteriul oferă indicații în acest sens spunând că la originea diferitelor programe de factură socială sau politică a creştinilor nu trebuie să fie în totalitate o atitudine de credință. Prezența creştinilor în instituțiile publice se poate în mod legitim exprima şi în forme pluraliste. Totuşi, nu toate proiectele şi programele sunt alegeri indiferente pentru creştini. Unele sunt într-adevăr incompatibile prin caracteristicile, conținuturile şi finalitățile lor cu identitatea umană, mai ales cele care țin de viață, libertate, drepturile şi obligațiile omului. În aceste domenii şi în altele asemănătoare, creştinii nu pot admite ambiguități sau contradicții. În acest sens, Papa Benedict al XVI-lea, în discursul ținut în cadrul reuniunii organizate de Partidul Popular European din 30 martie 2006, sublinia următoarele:

> În ceea ce priveşte Biserica Catolică, interesul principal al intervențiilor sale în ambientul public vizează promovarea şi tutelarea demnității persoanei umane, ea invocând cu responsabilitate o atenție particulară cu privire la principiile care nu sunt negociabile. Printre acestea, în aceste timpuri, o valență particulară o au următoarele: tutelarea vieții în toate etapele dezvoltării sale; recunoaşterea şi promovarea structurii naturale a familiei, ca unirea dintre un bărbat şi o femeie bazată pe căsătorie; tutelarea drepturilor părinților de a-şi educa fiii. Aceste principii sunt înscrise în însăşi natura umană, fiind comune întregii omeniri. Misiunea Bisericii în promovarea lor nu are, aşadar, un caracter confesional, se adresează tuturor oamenilor, fără deosebire de afilierea lor religioasă[11].

Acestea sunt identitatea, menirea şi statutul creştinului în societatea actuală în privința implicării lui în cele ce țin de cetatea pământească.

La nivelul raportului dintre Biserica drept instituție şi societatea şi lumea actuală în diferitele sale forme de organizare (şi invers), putem constata o dublă ispită: una care vizează raportul lumii cu Biserica; cealaltă care vizează raportul Bisericii cu sine în raport cu lumea.

A. Societatea civilă sau cea umană în general, în mod particular societatea noastră secularizată, este deseori, sau de cele mai multe ori, tentată să vadă Biserica, cu o mai bună sau mai puțin bună credință, doar ca o instituție, o instituție lumească asemenea altor instituții lumeşti şi o posibilă concurentă în diferite ambiente în susținerea şi promovarea problemelor

---

[11] BENEDICT AL XVI-LEA, *Discurs ținut participanților la întâlnirea promovată de Partidul Popular European*, 30 martie 2006.

legate de viață, familie, educație etc. Se naşte astfel o tendință de conflict în care se face prezentă şi acuza de invadare în ambiente care nu sunt de competența ei (social, educație, drepturi umane).

Cu siguranță, aceasta este o viziune mult prea limitată, în fața căreia conciliul contribuie amintind autonomia legitimă a Bisericii – independența Bisericii –, contrapunând-o autonomiei ilegitime, independența realităților pământeşti de un raport cu Dumnezeu. La numărul 76 a Constituției *Gaudium et spes*, sunt evidențiate legăturile clare, inechivocabil bazate pe o legătură pozitivă în raportul Bisericii cu comunitatea politică:

> Comunitatea politică şi Biserica sunt independente şi autonome una față de alta pe terenul propriu. Însă ambele, deşi din puncte de vedere diferite, sunt în slujba chemării personale şi sociale a aceloraşi oameni. Ele îşi vor exercita acest serviciu în folosul tuturor cu atât mai mare eficacitate cu cât amândouă vor cultiva o cooperare reciprocă sănătoasă, ținând seama şi de împrejurările de timp şi de loc.

B. Cealaltă ispită priveşte Biserica (păstori şi credincioşi). Paradoxal, această tentație nu este mult diferită de precedenta. Biserica nu trăieşte într-o altă lume şi în alte timpuri. Ea este prezentă şi trăieşte în această lume comună tuturor, supusă greşelii şi păcatului. „Biserica, incluzând în sânul ei oameni păcătoşi, deopotrivă sfântă şi având mereu nevoie de purificare, practică neîncetat pocăința şi reînnoirea"[12].

S-ar putea spune că marea tentație a Bisericii şi poate izvorul altor ispite este aceea de a face să fie prea lumească, de a o asimila societății civile, căzând astfel în logica aspectelor specifice societății civile: teamă, suspiciune şi poate chiar şi o anumită concurență. Astfel, Biserica, preocupată, în mod corect, de altfel, de misiunea sa de a evangheliza (cu dificultățile specifice momentului), cu grija sau teama poate de a nu reuşi, se lasă atrasă, condiționată de căi şi stiluri, sau de folosirea unor mijloace sau instrumente care nu au prea multe în comun cu evanghelia, căutând acorduri care la prima vedere se pot prezenta ca fiind pozitive. Ar putea fi trist pentru ceea ce reprezintă Biserica în identitatea şi misiunea sa, dacă elanul misiunii sale este ştirbit de vreo teamă mai mult sau mai puțin conturată. Poate tocmai o precaritate tipic evanghelică, ce uneori înspăimântă, este cea care garantează libertatea dată ei de Cristos în realizarea misiunii sale. Cu alte cuvinte, aşa cum spune Enzo Bianchi într-o operă a sa, aceasta ar fi „semnul distinctiv creştin", care nu doar trebuie să existe, ci trebuie să fie şi vizibil pentru a fi un mesaj credibil al unor conținuturi ale credinței pe care Biserica este chemată să le ofere lumii de azi, care este tot mai suspicioasă şi sceptică în fața marilor şi extraordinarelor evenimente şi daruri supranaturale, care

[12] *LG* 8.

prin natura lor nu sunt perceptibile şi apreciate decât dacă nu sunt însoţite şi de o mărturie concretă de viaţă. Benedict al XVI-lea, în enciclica *Sacramentum Caritatis*, scria:

> Suntem chemaţi să fim martori ai iubirii lui Dumnezeu. Devenim martori atunci când, prin acţiuni, cuvinte şi modul nostru de a fi, apare un altul şi se comunică. Se poate spune că mântuirea este mijlocul prin care adevărul iubirii lui Dumnezeu ajunge la om în istorie, invitându-l să primească în mod liber această noutate radicală[13].

Aşadar, putem vorbi despre o prezenţă şi o vizibilitate a Bisericii în lume şi în societate, dar nu o altă Biserică decât cea a lui Cristos înălţat pe cruce. Karl Rahner, într-o operă a sa despre creştinism, Biserică şi dificultăţile drumului credinţei, spunea că doar Calvarul este locul şi timpul curajului: curajul răufăcătorului care îl ia în râs pe Isus şi doreşte să se folosească de el; curajul lui Ioan care stă lângă Cristos muribund; curajul centurionului care mărturiseşte o credinţă ascunsă; curajul mulţimii care se îndepărtează bătându-şi pieptul. Fiecare creştin trebuie să realizeze în diferitele aspecte şi căutări ale vieţii sale distanţa care îl desparte de cruce, căci în funcţie de această distanţă se măsoară identitatea sa creştină şi capacitatea de a se dărui.

Ori de câte ori Biserica s-a propus şi se propune, chiar cu bună-credinţă, pentru a fi martoră a lui Cristos în lume într-un mod rapid şi de masă (care să vizeze masele şi publicitatea), cedând tentaţiei de a se folosi de mijloacele care nu îi sunt specifice, poate la prima vedere mai eficiente, este nevoită apoi să recunoască şi eşecul.

Concluzie

În concluzie, aş dori să sintetizez cele menţionate în rândurile precedente sugerând unele atitudini concrete în trasarea misiunii şi identităţii creştinului şi a Bisericii în momentul istoric prezent, fiind fideli şi poziţiei conciliului, care ar fi putut avea ca moto şi sintagma conform căreia omului nu i se pot impune schimbări, ci pe om poţi doar să îl inspiri:

- Nu este corect ca omul, creştinul, să se sustragă responsabilităţilor şi misiunii sale în lume, nici măcar atunci când societatea nu se ghidează şi nu are la bază principii solide, refugiindu-se astfel în privat.
- Nu este corect a face o confuzie în ceea ce priveşte misiunea şi responsabilitatea Bisericii în spaţiul sociopolitic cu cea care este misiunea şi responsabilitatea membrilor ei (păstori, religioşi, laici).

[13] BENEDICT AL XVI-LEA, Exortaţia apostolică postsinodală *Sacramentum caritatis*, 85.

– Nu este corect a confunda angajamentul şi misiunea păstorului cu cea a laicului (şi invers).
– Nu este corect ca în activităţile, viaţa şi misiunea diferitelor grupări în Biserică şi în comunitatea civilă să planeze suspiciunea sau acuza în raport cu propria misiune sau misiunea celuilalt.

În încheiere, mă folosesc de un text din enciclica Papei Benedict al XVI-lea *Deus caritas est*, care plasează misiunea Bisericii pe făgaşul unei responsabilizări şi colaborări în vederea dobândirii şi promovării binelui autentic:

> Biserica nu poate şi nici nu trebuie să ia în mână bătălia politică pentru a construi o societate cât mai dreaptă posibil. Nu poate şi nici nu trebuie să înlocuiască comunitatea politică. Nu poate şi nici nu trebuie să rămână deoparte în lupta pentru dreptate. Trebuie să intre în această luptă pe calea argumentării raţionale şi trebuie să trezească acele forţe spirituale fără de care dreptatea, care implică şi renunţări, nu se poate afirma şi nici nu se poate dezvolta. Societatea dreaptă nu poate fi opera Bisericii, ci trebuie realizată prin politică. Cu toate acestea, Biserica se implică în mod profund în favoarea dreptăţii, lucrând pentru deschiderea inteligenţei şi a voinţei la valorile binelui[14].

Consider că lucrul cel mai important pentru noi toţi ca Biserică în această lume nu este reprezentat de ceea ce este caracteristica unei mentalităţi eficientiste pe plan religios, social, politic etc., ci într-o creştere a omului cu simplitate în credinţă şi adevăr, în vederea unei autentice, responsabile şi motivate implicări în realităţile timpului.

[14] BENEDICT AL XVI-LEA, Scrisoarea enciclică *Deus caritas est*, 28.